

የስደት ኑሮ ለምን?

መልካሙ ተክሌ 07-28-17

ከዋቂት ዓመታት በፊት ነው። አንዲት በሕጋዊ መንገድ ወደ ተባብሩት ዓረብ ኢምሬት ለሥራ ፍለጋ የሄደች ጎረቤቱ ነበረች። ሁለት ዓመት ያህል እንደሰራች የተወሰነ ጊዜ ያህል እረፍት ሰጥተዋት ወደ ኢትዮጵያ መጣች። እንደመጣች ግን ቤተሰቦቿ ወደሚገኙባት ዝዋይ ከተማ አላመራችም። እረፍቷን ጨርሳ እስክትሄድ ድረስም ከአዲስ አበባ ውልፍት አላለችም። ከውጭ ሀገር የተላከ በማስመሰል ግን ዕቃ ለቤተሰቦቿ ልካለች። ይህን ያደረገችበትን ምክንያት ስታብራራም ቤተሰቦቿ እና ዘመዶቿ ከሷ ብዙ ስለሚጠብቁ ሀገር ቤት ብትሔድ እያንዳንዱን በስጦታ ዕቃ እና በዶላር ማንበሽበሽ ባለመቻሏ ነበር። እናም እረፍቷን እስክትጨርስ ቤት ተከራይታ ወደ ተባብሩት አረብ ኢምሬትስ ተመለሰች።

እንደሷ አይነት መጠነኛ ጥሪት ቋጥረው በሀገር ላይ ለመሥራት ቢያልሙም የዘመዶቻቸውን ፍላጎት ባለማሟላታቸው ለዳግም ስደት የሚዳረጉ ኢትዮጵያውያን ወገኖቻችን በርካታ ናቸው። ከነዚህ አብዛኞቹ ሕጋዊ የጉዞ እና የሥራ ፈቃድ ሰነዶች ሳይኖሯቸው በሕገ ወጥነት በሰው ሀገር የኖሩ እና በብዙ የስደተኝነት ቀውስ ውስጥ እያለፉ ያሉ ናቸው - ልክ ሰሞኑን በሳውዲ አረቢያ ያሉ ኢትዮጵያውያን እና የውጪ ሀገር ሰዎች እንደገጠማቸው ቀውስ።

ሳውዲ አረቢያ ሕገወጥ ናቸው ያለቻቸውን የውጪ ሀገር ዜጎች “ወደየመጣችሁበት ሂዳልኝ” ማለት የጀመረችው ዛሬ አይደለም። ከአራት ዓመት በፊት በተደረገ ተመሳሳይ ዘመቻ በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ የሕንድ፣ የፊሊፒንስ፣ የኢትዮጵያ ወዘተ ዜጎች ከሀገሪቱ ተባረዋል። በተመሳሳይ ያኔም የውጭ ሀገር ስደተኞችን ሀገሪቱን የመልቀቂያ ሰባት ወራት የእፎይታ ጊዜም ሰጥታ ነበር። በወቅቱም 140 ሺህ ዜጎቻችን ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰዋል።

በአሁኑ ግን ሦስት ወራት ብቻ ሰጥታለች። ኢትዮጵያን በመሰሉ ሀገራት የዲፕሎማሲ ጫና ለተጨማሪ ሁለት ወር አራዘመችው እንጂ። ከዚህ ጊዜም አንድ ወሩ አብቅቷል። ያም ሆኖ በሳውዲ ይኖሩ የነበሩ አምስት ሚሊዮን የውጪ ሀገራት ዜጎች “ወደየመጣችሁበት ካልተመለሳችሁ አስሬና ንብረታችሁን ወርሼ በግዳጅ እመልሳችኋለሁ” ብላለች። ለዚህ ደግሞ ዋነኛ ምክንያቶቿ የወንጀል መበራከት እና የራሷ ዜጎች የሥራ እድል መጥበብ እንደሆነ ይነገራል።

ከዓለም ህዝብ ሦስት በመቶው ስደተኛ መሆኑ በሚነገርባት አለማችን —የስደተኞች ቁጥር እ.አ.አ በ1990 ከነበረበት 155 ሚሊዮን ከ15 ዓመት በኋላ ወደ 191 ሚሊዮን አድጓል። የዓረቡ ዓለም በርካታ ስደተኞችን ከሚያስተናግዱ አካባቢዎች አንዱ ነው። በተመሳሳይ ጊዜ ማለትም በ15 ዓመታት ውስጥ በዚያ የሚገኙ ስደተኞች ከ13 ሚሊዮን ወደ 20 ሚሊዮን ደርሰዋል። ከዚህ ውስጥ ትልቁን ቁጥር ያስተናገደችው ደግሞ ሳውዲ ዓረቢያ ነች። ለዚህም ይመስላል ሰሞኑን ባበቃው እና ዳግም ለአንድ ወር በተራዘመው የእፎይታ ጊዜ ተጠቅመው ካልተመለሱ በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ሕገወጥ ያለቻቸውን የውጪ ሀገር ዜጎች አባርራለሁ አስራለሁ ያለችው።

400 ሺህ ያህል ኢትዮጵያውያን ይገኙባታል የምትባለው ሳውዲ አረቢያ የዓለማችን ዜጎች በብዛት ከሚሰደዱባቸው አሜሪካ፣ ሩስያ፣ ጀርመን፣ ካናዳ እና እንግሊዝ ተርታ ተሰልፋለች።

ሀገሪቱ ለስደተኞች አያያዝ የከፋች ብትሆን እንኳን ኢትዮጵያውያን ሴቶች በተለይም የኮሌጅ ትምህርት ያልተማሩት አሁንም ቢሆን ለመሰደድ ይመርጧታል። ምርጫቸው ግን ከድህነት ለማምለጫ እንጂ እንደምኞታቸው ለነሱ አንገረ ሆና ስለተገኘች አይደለም። ስደታቸው በበቂ መረጃ ላይ የተመሠረተም አይመስልም። በሀገሪቱ እንኳን በሕገ ወጥነት

የሄዱ ቀርቶ ሕጋዊ ሰነድ ያላቸውም የወሲብ፣ የአካል፣ የአዕምሮ ወዘተ ጥቃት ይደርስባቸዋል። ለዚህም ነው በአሰሪዎ ከምናምንኛ ፎቅ ተወርውራ ሞተኞች፣ አሰሪዎ አስገድዶ ደፍሯት ነፍሰጡር ስትሆን ተባረረች፣ ሙቅ ውሃ ተደፋባት፣ በአልሞት ባይ ተጋዳይነት አሰሪዎን ገድላ በስቅላት ተቀጣች... ሲባል የሚሰማው። ድህነትን ለማምለጥ፣ ለቤተሰብ ለማሳለፍ ተብሎም እንዲህ በቀላሉ ሕይወት አልፎ እንደወጡ መቅረትም አለ።

በአስከፊ ድህነት ውስጥ ያሉትም ሆኑ የተሻለ ኑሮ ፍለጋ ከሚሰደዱት ዜጎቻችን ውስጥ የሚሳካላቸው ጥቂቶቹ እንደሆኑ ጉዳዩን ያጠኑ ተቋማትና ባለሙያዎች ይናገራሉ። ወደ ሳውዲ አረቢያ ብቻ ሳይሆን ወደ አውሮፓ ለመሻገር ወደ ሊቢያ፣ ጣሊያን ወዘተ የሚሰደዱትንም መጥቀስ ይቻላል። የቦታ ለውጥ እና የአደጋ አይነት ልዩነት እንጂ የስደት ኑሮውን አስከፊነት ወደ አስደሳችነት የሚቀይር አንዳችም ነገር የለም። እንደውም በጣሊያና ላምፓዱሳ ይህን ያህል ስደተኞች ሰጠሙ፣ የእገሌ አገር መርከቦች እየሰጠሙ ያሉ ሕገወጥ ጀልባ ላይ ከተሳፈሩ ስደተኞች ማትረፍ የቻሉት ጥቂቱን ብቻ ነው ሲባል በተደጋጋሚ ይደመጣል።

እንግዲህ በዚህ ሁኔታ ውስጥ ነው በርካታ ዜጎቻችን እና የሌላ ሀገር ሰዎች ተሰድጄ ያልፍልኛል ብለው ካሰቡበት ሳይደርሱ እንደወጡ የቀሩት።

ወላጆች ከብትና ሌላም ንብረት ሸጠው ገንዘቡን ለደላላ በመክፈል ልጆቻቸውን ይሰዳሉ። አንዳንድም መኪናውን፣ ቤቱን ሸጦ የተሻለ ለማግኘት በሚል የሚሰደዱም አለ። እዚህ ላይ ምን ያህሉ ስደተኞች ተሳካላቸው ብሎ መጠየቅ ብልህነት ነው። በሀገር ውስጥ ሠርቶ መለወጥን ቢያስቡ ደግሞ የላቀ ብልህነት ይሆናል። ለሥራ ምቹ ሁኔታ እስካለ ድረስ በሀገር ውስጥ ሠርቶ መለወጥ ይሻላል። የስደትን ኑሮ ያልቀመሱት ይህ የተሳሳተ ነው ሊሉ ይችላሉ። ያዩት ግን እንደዚያ አይሉም።

የስደትን አስከፊነት ከቀመሱት ወጣቶች አንዷ ሶፊያ መኩሪያ ናት። ሶፊያ የዛሬ አራት ዓመት ለአረን በሰጠችው አስተያየት እርም ስደት አልመለሰም ብላለች። ምክንያቷን ተጠይቃለች "እዚህ ነው መስራት የምፈልገው። በሳውዲ ማገርያ ሲያስገቡን እንደ ሰው እንኳን አልቆጠሩንም" ነው ያለችው።

ለዚህ መፍትሔው ሕጋዊ ሆኖ መሄድ ሊመስል ይችላል። ይሁንና ሕጋዊ ሆነው ሄደውም መከራና እንግልት የሚደርስባቸው የትዕቢት ናቸው።

ሀብታቸውን ተቀምጠው፣ ሕገወጥ ናችሁ ተብለው ከታሰሩ አሊያም ከተባረሩ የውጭ ሀገር ዜጎች መካከል በተደጋጋሚ እንደተጠቀሰው በ100 ሺዎች የሚቆጠሩ ኢትዮጵያውያንም ይገኙበታል።

የኢትዮጵያ መንግሥት ከስደት እየተመለሱ ያሉ ዜጎቻችንን ለማቋቋም 1 ቢሊዮን 340 ሚሊዮን ብር መድቧል። እነዚህ ዜጎች በጥቃቅን እና አነስተኛ የሥራ ዘርፎች ለመስራት ከተደራጁም እስከ 90 በመቶ የመነሻ ወረት ብድር አመቻቻለሁም ብሏል። ለተመላሾቹ 21 አይነት ሸቀጦችን ከቀረጥ ነጻ ማስገባት እንዲችሉም ፈቅዷል።

ለአንድራ ጋንዲ ኦፕን ዩኒቨርሲቲ በሜሮን መንገሻ በቀረበ አንድ የማስተርስ ዲግሪ ማሟያ ጽሑፍ እና በሌሎችም ጥናቶች እንደተመለከተው 97 በመቶ ዜጎቻችን ወደ ሳውዲ የተሰደዱት ሕጋዊ የጉዞ ሰነድ ሳይኖራቸው እንደሆነ አመለክቷል። በብዛት መመለሳቸውም የባለድርሻ አካላትን ትኩረት ስለሚሰጥ በፖሊሲ የታገዘ ማቋቋሚያ ከመንግሥት እንደሚጠበቅ የመፍትሔ አቅጣጫ አስቀምጧል። ከዚህም ሌላ መንግሥት ለዜጎቹ በገቢ አመንጪ ሥራዎች ላይ የቴክኒክ ድጋፍ ማድረግ እንደሚጠበቅበት እና ግማሽ ያህል ከስደት ተመላሾች ሴቶች በመሆናቸው የሴቶችን አቅም መገንባት እንዳለበት ከአዲስ ከተማ ክፍለ ከተማ ናሙና በመውሰድ የተደረገው ጥናት ያመለክታል።

ዜጎች ዳግም ወደ ስደት አይናቸውን እንዳያዘፋ የገንዘብ ብቻ ሳይሆን የማኅበራዊ እና የሥነልቦና ድጋፎችን ማድረግ ግድ ይላል። ይህ ሲሆን ዜጎቻችን የስደት ኑሮ ለምኔ ማለት ይጀምራሉ፤ በሀገር ላይ ሠርተው መክበርና መክበርንም ይላመዱታል።